

DATUM 11/11-11-2021

AAN Provinciale Staten / commissie RGW

VAN Gedeputeerde Hanke Bruins Slot

ONDERWERP Bodemonderzoek Heuvelrug n.a.v. rondvraag Cie. RGW 13 oktober 2021

Voor de commissie RGW van 13 oktober jl. hadden de fracties van de ChristenUnie, PvdA en GroenLinks onderstaande rondvraag ingediend. Tijdens die commissievergadering heb ik toegezegd schriftelijk op deze rondvraag terug te komen. Hierbij ontvangt u onze beantwoording.

Inleiding rondvraag:

Op 6 oktober 2021 waren meerdere statenfracties en enkele ambtenaren op initiatief van de ChristenUnie op werkbezoek in het natuurgebied Bornia. Dit natuurgebied wordt beheerd door Het Utrechts Landschap. Doel van het bezoek was om nader te worden geïnformeerd over de gevolgen van de te hoge en de aanhoudende stikstofdepositie in de natuur. Veel van de effecten zijn boven de grond goed waar te nemen, maar de processen spelen zich ook af in de bodem. De vertegenwoordigers van Het Utrechts Landschap gaven echter aan dat er niet of nauwelijks wordt gemeten buiten Natura 2000-gebieden en er daarom maar zeer beperkt zicht is op de gevolgen van de stikstofdepositie op de bodemkwaliteit. Zij riepen de provincie op om verspreid over de hele Utrechtse Heuvelrug in natuurgebieden te gaan meten.

Vraag 1 Herkent de gedeputeerde het beeld dat er buiten de Natura 2000-gebieden nauwelijks tot geen bodemmonsters worden genomen om te meten wat daar aan de hand is in de bodem?

De provincie maakt onderscheid tussen het meten van de bodem en het grondwater. De provincie heeft een uitgebreid meetnet om de grondwaterkwaliteit te meten. We meten hier onder andere op nutriënten, metalen en gewasbeschermingsmiddelen. Dit doen we verspreid over de provincie. In 2022 staat een expliciete meetronde op bestrijdingsmiddelen in natuurgebieden geprogrammeerd.

Aanvullend concentreert de provincie de monitoring van natuur op een jaarlijkse inventarisatie van het landelijk gebied, het meetnet Flora (dat ook de veranderingen in de natuurgebieden aan de hand van plantensoorten volgt) en op de inventarisaties van de terreinbeherende organisaties (TBO's) die eens in de zes jaar de aanwezigheid van een aantal bijzondere soorten in kaart brengen. Daarnaast laten we eens in de 12 jaar van de meeste natuurgebieden een vegetatiekaart maken, zodat ook die veranderingen worden gevolgd. Daarnaast hebben we een lang lopend meetnet voor korstmossen dat ook uitspraken doet over de gevolgen van depositie van onder andere stikstof op de Heuvelrug.

De provincie meet niet pro-actief de bodemkwaliteit. Gemeenten hebben de bodemkwaliteit wel gemeten om bodemkwaliteitskaarten te maken. Deze kaarten geven de gemiddelde waarden aan van metalen, PCB en minerale olie. De reden dat de provincie niet de bodemkwaliteit in de bossen van de Heuvelrug meet, is dat wij hier geen verontreinigingen verwachten. Dit was anders op de voormalige schietbaan in Bornia. Hier was aanleiding om de bodem te onderzoeken op stoffen die vrijkomen bij deze schietactiviteit. De bodem is na het onderzoek gesaneerd (de sanering bestond uit het afdekken van de verontreiniging).

Vraag 2: Welke mogelijkheden zijn er om wel tot dergelijke metingen in het NNN te komen in onze provincie en op welke wijze kunnen wij dit als provincie gaan regelen?

Er wordt op dit moment in andere provincies en met name op de Veluwe, een Natura2000-gebied, onderzoek gedaan naar de gevolgen van stikstofdepositie op bosvegetaties op de zandgronden. De bodem en begroeiing zijn vergelijkbaar met de Heuvelrug. Dit onderzoek gebeurt in het verband 'Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN)', maar de toepassing van de resultaten is nog niet eenduidig. Het is mogelijk om "dergelijke metingen in het NNN" in Utrecht op te zetten. Het gaat om een eenmalige bodemmeting in meerdere stikstofgevoelige natuurgebieden waarbij naast stikstof ook de bodemeigenschappen voor de buffering van de zuurgraad worden bepaald. Binnen de bestaande financiële ruimte voor natuuronderzoek en monitoring zien we nu daar geen mogelijkheid voor. Wel volgen we de resultaten van de genoemde OBN-onderzoeken op de voet en indien de resultaten dit mogelijk maken, kunnen we het inzetten voor natuurontwikkeling op de Heuvelrug.

Het Utrecht Landschap heeft in overleg met het OBN bij hen een onderzoeksvoorstel ingediend om de (mogelijke) stikstofeffecten op bodems op de Heuvelrug te onderzoeken (per stikstofgevoelig vegetatietype) en mogelijk ook op de grondwaterkwaliteit en daarmee op de kwalitatieve hydrologische relaties met de lagergelegen Natura2000-gebieden. In overleg met OBN is de onderzoeksvraag er als eerste op gericht om te kijken of de resultaten van de Veluwe bruikbaar zijn voor de Heuvelrug en wat nodig is om die kennis te vertalen naar de Utrechtse situatie. Daar zullen mensen vanuit Deskundige teams (DT) Droog zandlandschap voor worden gevraagd.

Vraag 3: Binnen welke termijn zouden wij deze metingen kunnen gaan uitvoeren?

Zie het antwoord op vraag 2. Op dit moment hangt het af van de reactie op het onderzoeksvoorstel van Het Utrechts Landschap.